

"МЫ ЗА ЦАНОЙ
НЕ ПАСТАІМ".
Ці па кішэні
спажыву
прадукцыя нашых
прадпрыемстваў.

1-2

"БАРАНІЛІ
ЗЕМІНЦЫ
РОДНЫ КРАЙ".
Багатая гісторыя
невялікага
мястэчка.

2-3

□ "Мова зямлі".
Для тых,
хто цікавіцца
беларускай
мінуўчынай.

2

БЕЛАРУСКАЯ
МАЛАДЗЕЖНАЯ
ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

Малое Віктар ДУБОВІК

Два дні ў Мінскім
палацы
чыгуначнікаў
упершыню ў
Беларусі праходзіў
Фестываль магаў.
Сваё прафесійнае
майстэрства
дэманстравалі
ілюзіяністы з
Беларусі, Расіі
і Украіны.

НА ЗДЫМКУ:
удзельніца фестывалю —
адзіная жанчына-
ілюзіяністка ў Беларусі
Тацяна НІКІШЕНКА.
з Віцебска.
Фота В.СТРАЛКОўскага.

Кур'ер "ЧЗ"

Пра індэкс спажывецкіх цэн

Дзяржаўны камітэт па статыстыцы і аналізу па-
ведамляе, што ў жніўні ў параўнанні з ліпенем
1994 года індэкс спажывецкіх цэн склаў 153,4 пра-
цента. У параўнанні са снежнем 1993 года цэны на
спажывецкія тавары і паслугі ўзраслі ў 7,1 раза.

У сувязі з апублікаваннем індэкса спажывецкіх
цэн за жнівень 1994 года Дзяржаўны камітэт
Рэспублікі Беларусь паведамляе, што грашовыя
даходы насельніцтва за жнівень у выглядзе сацы-
яльных пенсій, дапамог, стыпендыяў, звышнор-
мальных плацёў і грашовых забеспячэнняў, якія ат-
рымліваюцца з бюджэтных крыніц, індэксуюцца
на 153,4 працента з прымяненнем пераменнай
шкалы нарматыўнага індэксацыі на кожны працэнт
росту індэкса спажывецкіх цэн для розных частак
даходу:

У межах 20 000 рублёў — 1 працэнт,
ад 20 001 да 40 000 рублёў — 0,5 працэнта,
частка даходу, што перавышае 40 000 рублёў,
не індэксуецца.

Грашовая кампенсацыя ў сувязі з уяўдзеным
свабодных цэн на хлеб і хлебабулачныя вырабы,
малако і малочныя прадукты, дзіцячы харчаван-
не, устаноўлена пастановай Кабінета Міністраў
Рэспублікі Беларусь ад 10 жніўня 1994 года нумар
3 "Аб мерах па аказанні фінансавай падтрымкі
асобным катэгорыям грамадзян", індэксаванне не
падлягае.

Насельніцтва, што атрымлівае даходы з іншых
крыніц, кампенсацыя страў ад інфляцыі ажыц-
цяўляецца па падставе, прадугледжанай калек-
тыўнымі дагаворамі (пагадненнямі).

БНФ пачынае парламенцкую кампанію

Як паведаміў каардынатар апазіцыі БНФ у
Вярхоўным Савеце Сяргей Навумчык, у
бліжэйшыя дні члены апазіцыі, народныя дэле-
гаты З.Лыжыня, У.Заблацкі, С.Навумчык маюць
намер наведваць Пастайскі раён, у якім у час
нядаўня праведзенай прэзідэнцкай кампаніі
лідэр БНФ набавіў значны прэзынт галасоў.

Па сутнасці, з гэтай пазіцыі, паводле слоў С.
Навумчыка, пачынаецца парламенцкая кампанія
БНФ. Ён таксама падкрэсліў, што апазіцыя,
падкідаючы патрабаванні аб дэмакратычных
выборах, асноўную ўвагу ўдзяляе Закону аб выбарах,
які трэба дапрацаваць з улікам інтарэсаў грамад-
ства, і які павінен уключаць у сябе выбары па
партайным спісам. Акрамя таго, апазіцыя гатовая
прадставіць свой праект гэтага закона. С.Навум-
чык выказаў надзею, што парламент прыме дэ-
макратычны Закон аб выбарах, але ў той жа час
адзначыў, што БНФ рыхтуецца і да самага горша-
га варыянта: калі закон застанецца без змен.

Новыя "Віцязі"

На Віцебскім тэлевізійным заводзе заканчва-
юцца выпрабаванні тэлевізараў на моцнашчы
элементаў без сусветна вядомай фірмы
"Філіпс".

Гэтыя тэлевізары лепшыя і больш танныя, чым
тыя, што выпускаліся на заводзе дагэтуль.

БЕЛІНФАРМ.

Знікшыя мільёны

Спыніла збыт сваёй прадукцыі на Украіну, у
Грузію, Кіргізістан, Азербайджан і Узбекістан
Мінская вытворчая аб'яднанне вылічальнай
тэхнікі.

Пастайскі будучы адноўлены ў выпадку поўнага
пагашэння даўгоў 1992 года заказчыкамі з гэтых
дзяржаў СНД. Аб'яднаннем "выбіта" частка запя-
чанага ў суме 10 мільёнаў рублёў, але яшчэ 18
мільёнаў недзе "завісілі".

Павел СКАРАМУЖ.

Сухоты на Гарадоччыне

Сёлетня на Гарадоччыне значна павялічыліся
захворванні туберкулёзам. Толькі за пачаткі
хворых вылучылі ў два з паловай разы больш,
чым за такі ж перыяд летась. Прычыны, на жаль,
такія ж, як і ўсюды: падзенне жыццёвага
узроўню, сырыя, халодныя нават зімою кватэры,
а таксама наступствы аварыі на Чарнобыльскай
АЭС.

Згодна з загадам Віцебскага абласнога
упраўлення здароўя, у раёне будзе праводзіцца
суцэльнае флюараграфічнае абследаванне на-
сельніцтва.

Каштоўная расонская гліна

На Расоншчыне распачата будаўніцтва ца-
гельнага заводу. Узводзіцца печ для абпальва-
ння гатовых вырабаў, вырабляецца будаўніцтва
гліназапасніка.

Расонская гліна ўжо выкарыстоўваецца ў
Мінску. З яе робяць керамічную чарпіцу, літву
для абліцоўкі печоў, цэглы. У сям'ях Расонах
гатовую прадукцыю чакуюць не пазней чым у дру-
гой палове наступнага года.

Уладзімір МІХНО.

Умееш шыць — будзеш жыць

У цэнтры занятасці насельніцтва Пётры-
каўскага раёна адбыўся першы выпуск швачка-
матэрыялаў і краўчых.

На працягу двух месяцаў 15 жанчын праходзілі
тут перападрыхтоўку.

Нават калі новая прафесія і не дапаможа вы-
пускнікам адрознівацца ад людзей на працу, то будзе
вельмі дарэчы ў абнаўленні гардэроба сваіх
сям'яў.

Алесь ЛАРЫЕНАЎ.

Дарагая памылка

Складаная і небяспечная сітуацыя, вынікі якой
маглі быць непрыдатнымі, складалася не так
даўно на гродзенскім вытворчым аб'яднанні
"Азот".

Раптом у спынілася падача электраэнергіі па
кабеліных лініях з цэц-2. З прадугледжаных
такіх выпадкаў аварыйных блокаў не ўключыліся са-
мыя магутны. Для хімічнай вытворчасці з яе не-
сумным цыклам вынікі такой сітуацыі маглі быць
смерць. У балею гатовыя былі праведзены
пажарныя, газавыратавальнікі. На шчасце, абш-
ло без трагедыі. Больш як гадзіну стаяў "Азот"
без электраэнергіі. Каля двух сутак запускаяўся
навава. Страты, паводле прагнозаў спецыялістаў,
склалі лічбу са шматлікімі мільёнамі. Як высветлілася,
падача электраэнергіі была спынена з-за памылкі
дажурнага персаналу на цэц-2. Прычыны па-
мылкі высвятляюцца. Нявыяраным застаецца і
пытанне аб кампенсацыі страў.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

3 лыжкай — у бальніцу

Наведваючы Глыбоцкую раённую бальніцу, ве-
стан вайны І.С.Гінабург з Азёрскай уважліва
паздравяе, і як тут ні паздравяе, калі ў
бальніцы распаўсюджана цэлая сістэма,
разлічаная, відаць, на ёгу.

Скажам, у палатэ тут чатыры тумбочкі на сем
чалавек, паўтара крэсла (адно цэлае, а другое па-
ламанае), у сталовы часта не хапае хлеба, а калі
не захапіў з дому лыжкі, то можа і не паесці.

Курсы валют на 19 верасня:

	Далар ЗША	Продаж	Ням. марка	Продаж
"Комплекс"	3807	3920	2444	2535
"Дукат"	3700	3950	2360	2560
"Бенбізнес банк"	4000	4100	2590	2650

"Уорлднэт"

ВЫСТУПЛЕННЕ КЛІНТАНА

Б.Клінтан даў чарговае інтэрв'ю аб ста-
новішчы ў Гаіці.

Ён заявіў, што ваенны рэжым у гэтай краіне
зломлены. Клінтан падкрэсліў, што не
збіраецца дыктаваць ніякіх умоў, аднак
парламент краіны павінен стварыць новыя
дэмакратычныя законы.

ПЕРАМОГА

САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТАЎ

У Швецыі прайшлі парламенцкія выбары.
Перамагла сацыял-дэмакратычная партыя,
якая набрала 196 галасоў.

НЕ ХОЧАМ РЫЗЫКАВАЦЬ

За апошнія дзесяць гадоў у краінах ЕС
працуючых па найму стала намянога менш,
чым тых, хто мае сваю справу.

Толькі ў дзяюх дзяржавах — Італіі і
Вялікабрытаніі — адносна большасць
выбарцаў уласны бізнес.

І ў ФРАНЦЫІ Ёсць СВОЙ ФРОНТ

Старшыня Нацыянальнага фронту Фран-
цыі вылучыў сваю кандыдатуру на пасаду

"Еўраныяс"

Прэзідэнта на маючыя адбыцца 23 верасня
1995 года прэзідэнцкія выбары.
Гэта ўжо трэцяя спроба лідара фронту
дабіцца прэзідэнцкай пасады.

ВАЕННЫЯ РЭФОРМЫ ў ІТАЛІІ

Законапраект, які прадугледжвае скара-
чэнне колькасці італьянскіх узброеных сіл
амаль на чвэрць і адкрывае шлях для
службы жанчын у арміі, прыняты Саветам
Міністраў Італіі.

Мяркуюцца, што колькасць трох відаў
італьянскіх ВС будзе скарачана на працягу
дзесяці гадоў з цяперашніх 330 тысяч да 250
тысяч чалавек. Акрамя таго, з гэтага часу ва
узброеных сілах змогуць служыць
добравольцы, а таксама ўдзельнічаць у

"Суперчэннэл"

конкурсным адборам на права заняць
эфіры і італьянскія камандныя пасады
жанчыны-італьянкі.

РЭЛІПЭЗНЫЯ "ХІТЫ"

Б'юць усе рэкорды на іспанскім рынку
кампакт-дыскаў... запісы малітваў і проба-
ведзяў павы рымскага Івана Паўла II,
запісаныя з яго дазволу.

Выступленні папы "афармлены" музыкой
Баха і Гэндзія.

"ПЕРАНАЯЛІ ВОПЫТ..."

Скандал разыграўся ў свабоднай
эканамічнай зоне Шэнь-чжэнь, куды
прывялі "перыятыя вопыты" некалькі членаў
кіруючай кітайскай кампартыі.

"TV-5"

Яны былі арыштаваны паліцыяй у кампаніі
мясцовых прастытутаў.

ПАРК ВАКОЛ МОРА

Дзіўны парк будзе створаны вакол Мёр-
твага мора.

Два цэнтры здароўя, адзін на ізраільскім,
другі на ізраільскім беразе, будуць аб'яднаны
пешходным мастом. Мост будзе
кантралявацца адначасова ізраільскай,
палесцінскай і ізраільскай паліцыяй. Паміж
двума граніцамі будуць размешчаны
шматлікія магазіны бясшпітнага гандлю.

(Працяг на 3-й стар.)

(Працяг на 2-й стар.)

ЭКАНОМІКА

Мы за цаной не пастаім

Альбо аб тым, ці па кішэні спажыву прадукцыя нашых прадпрыемстваў

□ Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"

Беларуская эканоміка, як вядома, адчувае
дэфіцыт у сродках. І зноў з'явіўся да
рэсцыі рублёў, у атры-
манні больш таннай нафты, мета-
лу, сыравіны. Дзеля гэтага, улас-
на кажучы, і былі заключаны ў
свой час клірынгавыя пагадненні
на пастаўкі прадукцыі аймачных
прадпрыемстваў у Расію. Гэта
нармальны рынковы працэс
між дзяржаўнымі адносін на
узаемавыгоднае падставе.

"У мінулым годзе цэна трактара
"Беларусь", напрыклад, па
клірынгу складала 16 тысяч да-
ляраў, у той час як сямі вытворцаў
трактарабудавніцкіх прадпрыем-
стваў па 5—5,5 тысяч да-
ляраў. — адначасна ў гутарцы былі
міністр рэсурсаў Рэспублікі
Беларусь, член прэзідэнта акцы-
янернага таварыства "Белконт-
ракт" Уладзімір Міхайлавіч Ша-
пель, і падкрэсліў: — Зараз па
клірынгу пастаўляе прадукцыю
каля трыццаці буйнейшых прад-
прыемстваў, у тым ліку мінскія
гіганты МАЗ, МТЗ".

Не секрет, што нашы фабрыкі,
заводы нават з самым высокім
вытворчым патэнцыялам з
вялікай цяжкасцю (і то не ўсе)
спяўаюць у сусветную рын-
ковую эканоміку. Між тым, можна
(і трэба) не толькі падтрымліваць
вельзэрныя магчымасці на плаву,
але і, разумею кіруючы працэсамі
выпуску трактараў і аўтамабіляў
для ўласных патрэб і для про-
дажу на сусветным рынку, праця-
ваць удасканальваць прадпры-

емствы шляхам абнаўлення ас-
ноўных вытворчых фондаў, асва-
ення новай прадукцыі. Бо больш-
шасць гігантаў індустрыі пад-
трымлівае вяртае жалю
існаванню. Здаецца, калі б дх-
нуў ненарокам свавольнік-вея-
рок, — ледзявыя тэлючы аген-
цыі свечкі пацух.

Між іншым, практыка сусет-
ных рынкаў сведчыць: тое месца,
што па розных прычынах
пакінула Беларусь, тут жа больш-
шасць атрымлівае больш танна,
а не плацілі па 8 тысяч рублёў за
літр, калі б куплялі нафту па-за
клірынгам. І, вядома ж, вытворца
застаецца пераможцам у асобе та-
го ж трактара на яго
пэўныя выдаткі, бо частка срод-
каў асядала ў нафце. Вось ад-
сюль і незадаволенасць тракта-
рабудавніцкіх прадпрыемстваў
дэлавой сустрэчы з суседзімі.

Завод, зачынены ў пачат-
ку пераходу прадукцыі ў
Расію, наведваючы гандлёвых ма-
сткоў, паспрабаваў прапашу-
нуць на расійскі рынак яшчэ па-
тоў трактароў. Вяртаючыся
з заказчыкам у асобе
"Расгарабеспячэння". Але
візіт аўтарытатна і дэлегацыі
трактараў у Маскву не
уважыліся паспехам. У прыват-
насці, намеснік генеральнага ды-
рэктара "Расгарабеспячэння"
Віктар Мікалаевіч Скуратаў, як
думачу намеснік генеральнага
дырэктара па транспарту і быту
МТЗ Іван Віктаравіч Скурко, даў
зразумець, калі спэцыяльна ўжо
тычылася галоўнага пытання

рынку. Аднам словам, мне зда-
ецца, шуміла ў кіруючых колах
трактарнага з нагоды нібыта
нізкіх цэн на прадукцыю, якая па-
стаўлялася па клірынгу. — Аўта-
ведамаснага характару. Хоць я,
кананічна, не збіраюся ўхваляць
сітуацыю. Спраўды, рэспубліка
шла на некаторыя ўступкі сусед-
цы Расіі. Так, па клірынгу за-
куплялася нафта па 110 даляраў за
тону, але дзякуючы пастаўкам
трактараў, пакарабавых вырабаў,
аўтамабіляў, яна аб-
ходзілася нашым нафтаперапра-
цоўчым прадпрыемствам у 35 да-
ляраў, а адпаведна і бензін спа-
жыву атрымліваў больш танна,
а не плацілі па 8 тысяч рублёў за
літр, калі б куплялі нафту па-за
клірынгам. І, вядома ж, вытворца
застаецца пераможцам у асобе та-
го ж трактара на яго
пэўныя выдаткі, бо частка срод-
каў асядала ў нафце. Вось ад-
сюль і незадаволенасць тракта-
рабудавніцкіх прадпрыемстваў
дэлавой сустрэчы з суседзімі.

Завод, зачынены ў пачат-
ку пераходу прадукцыі ў
Расію, наведваючы гандлёвых ма-
сткоў, паспрабаваў прапашу-
нуць на расійскі рынак яшчэ па-
тоў трактароў. Вяртаючыся
з заказчыкам у асобе
"Расгарабеспячэння". Але
візіт аўтарытатна і дэлегацыі
трактараў у Маскву не
уважыліся паспехам. У прыват-
насці, намеснік генеральнага ды-
рэктара "Расгарабеспячэння"
Віктар Мікалаевіч Скуратаў, як
думачу намеснік генеральнага
дырэктара па транспарту і быту
МТЗ Іван Віктаравіч Скурко, даў
зразумець, калі спэцыяльна ўжо
тычылася галоўнага пытання

кошту, што наважаны закупляць
трактары ў Беларусі толькі па ра-
ней абумоўленай цэнах — і не
вышэй. Гэта значыць, у адпавед-
насці з дагаворам па клірынгу.
Што ж, звычайна з'ява.
Радзикальных рашэнняў, якіх б не
ушчамлялі інтарэсаў іншага, у
жыцці не бывае: плануем адны цэ-
ны, на справе трэба пры-
трымлівацца іншых. Ды і пара ўжо
прынятыя — рынак вольны рынак
— тавар каштуе не столькі, колькі
налічылі чыноўнікі, а колькі за яго
гатовы выкласці пакупнікі.

Канешне, у гэтай сітуацыі мож-
на зразумець і адных, і другіх.
Эфектыўна гаспадарыць ста-
новіцца ўсё цяжэй. Сёння між
рынковымі моладзямі і каада-
знішчэння не толькі многія белару-
скія прадпрыемствы, каласы
фермерска гаспадаркі, але і
расійскі аграрны сектар. У выніку
адны імкнуцца даражэй прадаць
прадукцыю, а іншыя, натуральна,
больш — тана купіць.

Стабільнасць аптовых цэн — гэта
легенда. А значыць, яны будуць
мяняцца, пакуль не будзе дася-
гнута згода між таваравытвор-
цамі і пакупнікам.

„Можна пералічваць і пе-
ралічваць цяжкасці заводу, у сувязі
з уваходам у рынак, абзрудаць: "на
вечы" "прадаюцца" абаротныя
сродкі, — канстатаваў намеснік ге-
неральнага дырэктара па экан-
оміцы МТЗ Георгій Міхайлавіч Яс-
кевіч, — з вырукі прадпрыемства
не застаецца ляманага гроша. Але
у той жа час спецыялісты трактар-
нага не могуць не ведаць, што
існуючы дысбаланс у цэнах на іх
прадукцыю і аграрнага сектара ўжо
недаспагальна для большасці выт

(Працяг на 2-й стар.)

Дзяжурныя па выпуску
перакладчы
Людміла КАХАВЕЦ,
рэдактар
Наталія БАЛАКІДА.

БІЗНЕС-КЛАС

КАБ МАЁМАСЦЬ НЕ "ЭКСПРА-ПРЫПРАВЛІ"

Прадаць з аўкцыёну рэстаран "Парнас" са старымі коштам у 5 мільярдаў рублёў, а таксама магазін і чайную вырасьлі выканкам Горашкага гарсавета. Аднак дзелка не адбылася.

Прэзідэнт Заходняй біржы нерухомасці Міхаіл Елісееў, які прыводзіў тэргі ў Горках, растлумачыў гэтую сітуацыю такім чынам: "Грошы ёсць і ў камерцыйных структурах, і ў прыватных прадпрыемствах, няма дакладнасці ў палітычных абставінах".

Знапаконнасць выклікае магчымы ўказ прэзідэнта Беларусі аб дэкларацыі прыбыткаў і тое, што прыватная маёмасць магла быць "экспраправіравана".

З другога боку, палову сумы патрабавалася ўнесці чэкамі. "Маёмасць". А ў каго сёння знойдзецца 100 тысяч чэкаў, намінальны кошт якіх пры павышаным поліце можа велічы ўзрасці?

Святлана КУЛІКОВА.

ВУГАЛЬ ДАРАЖЭ

У верасні, упершыню за многа месяцаў, у Маскве была забаваная некаторая стабілізацыя цен і нават зніжэнне кошту "Славянскай карыны" з 19 назваў прадуктаў першай неабходнасці. Кошт гэтага набору неабходных тавараў знізіўся на цэлых 8 працэнтаў і склаў 63,1 тысячы рублёў. Але затое актыўна пайшла ўверх плата за жыллё і паслугі. Яны павялічыліся на 13,2 працэнта, таму што з набліжэннем халоду разка падскачыла цена на вугаль і электраэнергію.

БЕЛІНФАРМ.

І ВАЛЮТУ ТРЭБА ЛІЧЫЦЬ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ "Аб павышэнні эфектыўнасці выкарыстання сродкаў у замежнай валюце". У мэтах актывізацыі прыцягнення ў Рэспубліку Беларусь замежных крэдытаў, а таксама рашэння праблемы выкарыстання дзяржаўных сродкаў, у замежнай валюце Кабінету Міністраў даручана стварыць валютна-кредытную камісію на чале з прэм'ер-міністрам Міхаілам Чыгірэм.

Упраўленне грамадска-палітычнай інфармацыі адміністрацыі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

ДВАЦАТЫ ПРЫВАТЫЗАЦЫЙНЫ

У Мінску 7 кастрычніка Заходняй біржы нерухомасці будзе праведзены дваццаты прыватны аўкцыён. На ім будуць шырока прадставлены і разнастайныя аб'екты камунальнай маёмасці. Гэта чатыры аднапавярховыя будынкі пад вытворчасць у Мар'інай Горцы, недабудаваны будынак кандытарскага цэха і памяшканне клуба (у аранду) у г. Жлобіне, рэстаран "Парнас", магазін "Будуаўніцкая матэрыялы" і чайная ў Г. Горкі, двухпавярховы будынак у Маладзечна.

Акрамя таго, таксама на аўкцыённай аснове будуць падпірацца забудовчыкі зямельных участкаў аб'ектамі гандлю (Мар'іна Горка, Жлобін) і асабістымі жылымі дамамі (Мар'іна Горка).

Арганізатарамі вельмі шкідлівыя, што, нягледзячы на тое, што аўкцыён адбудзецца ў Мінску, на яго не выступаюць аб'екты з мінскай прайскай.

Святлана КУЛІКОВА.

ЭКАНОМІКА

Мы за цаной не настайм

(Працяг. Пачатак на 1-й стар.)

Гэта толькі павярхоўны погляд на становішча рэчэй, на таварна-грашовую неабалансаванасць. Адна і другія, у выніку, б'юцца ў канвульсіі. Заводчане, у прыватнасці, перажываюць беспрыцэпнае зніжэнне дзяржаўных заказаў, спрабуючы захаваць калектывы павышэннем цен на прадукцыю, сяляне ж, у сваю чаргу, не чакаючы дапамогі, спадзяюцца толькі на сабе, спрабуючы пры гэтым накарміць горад хлебам.

Тыя ж трактарбудельнікі пры ўсёй убогасці матэрыяльнай, эканамічнай, пры ўсёй запущанасці вялізнай гаспадаркі не страчваюць усё ж абыякавага надзеі вырасьці з гандэльнага кола, узяўшы, хоць бы за кошт іншых, пакуль не ўсё страчана, пакуль людзі маюць яшчэ дачыненне да жыцця, а не амываляга працэсу.

Здаецца, узяўшы ў адстаўку ў навукова-тэхнічным плане, ацаніўшы магчымасці і прышоўшы да высновы, што на гэтым абставінах не гэта атрымліваецца сучасную прадукцыю, а якой можна лёгка зававаць сучасны рынак, тут вырасьлі ўдасканаленыя існуючыя мадэлі, а для таварна-грашовай абнавіраванасці, прыйшлі да думкі, неабавязкова расшыраць вытворчасць тавараў, калі чэжыя з іх збытам, працэсам падняцця кошт на вырасьці. Тады акуртразам рашаюцца ўсе праблемы: бо аб'ём вытворчасці — гэта цана, памяншэння не колькасць вырабаў, а прыбытак — розніца між цаной і себастошам. У рыначнай гаспадарцы, дарчы, вытворца таксама імкнецца прадаць свой тавар даражэй, але там існуе натуральны абмежавальнік цен — плацежаспэсальнасць. У нас жа цэны ў большасці выпадак бяруцца, як кажуць, са столу.

Прынамсі, асабіста мне гэта і не ўдалося высветліць для сябе, з чэжы ўсё ж складаецца цана на той жа трактар. Намеснік генеральнага дырэктара па эканоміцы Георгій Міхайлавіч Яскевіч, у якога я спытаў аб себастошце машыны, адказаў: гэта, маўляў, камерцыйная тайна.

Што ж, тайна дык тайна. Справа ў іншым: па меры развіцця рыначнай эканомікі, прысуд чэжы натуральна выносіць сам пакупнік. Дарчы, аб гэтым сведчаць ужо многія факты. У тым ліку і нядаўняе падняццэ паводка заводскай дэлегацыі ў Маскву. Сёння спажывец альбо прызнае сваім кроўным рублём карысць чужой кошта, альбо адхіляе тавар, зусім абясцэняючы старынацы вытворцы трыццатыхціснага калектыву.

Напрошваецца вывад: вытворцы сёння ўзялі за аснову самую простую пазіцыю: паспяхіліся павялічыць зарплату, не вельмі задумваючыся аб тым, што больш адуальна расце іх адказнасць перад пакупніком.

Мабыць, таму дзеці прадгаводжы бражнёскай час як заляты аек. Так, сапраўды, тады былі прасцей: працягнуў адну руку — васьм табе плам, васьм табе дзяржазказ. Казна ўсё купляе — выдзеліць калігасам, саўгасам, пасля доўг спіша — і дэбра. Працягнуў другую руку — май ласку атрымаць пад план фонды на прадукцыю, якая спэрабіцца ў вытворчасці. А калі не дададуць чаго-небудзь па фондах — і з цэбе не спытаюцца за план. Шукайце ж тавары на аптовым рынку, наводзіце масты з пастаўшчыкамі — справа клопотная, рызкоўная. У рэшце рэшт, тады ніхто асабіста не задумваўся: патрэбны трактары пакупніку ці не! Калі яны выраблены ў адпаведнасці з планам — аплата гарантавана.

Сёння іншы час. Неабходна ведаць рэальныя заказы гаспадарка, фермераў, якіх ў стане заплаціць за прадукцыю ўласнікам, а не дзяржаўным грашамі. Адным словам, жыццё патрабуе не адкладных дзеянняў і ў фарміраванні заводскага плана па заказах пакупнікоў, і ў падыходзе да аптовага гандлю сродкамі вытворчасці, тут і пытанні самафинансавання і той жа свабоды цанафармавання, і, у рэшце рэшт, самастойнасці ў выкарыстанні прыбытку, які застаецца пасля ўсіх вылікаў.

Дарчы, нахонт вылікаў. На сёння гэта самае балючае пытанне не толькі для трактарбудельнікоў, але і для ўсіх таваравытворцаў. "Яны мы можам вырабіць сучасную, канкурэнтназдольную тэхніку, — абурася намеснік начальніка планова-эканамічнага аддзела Віктар Сцяпанавіч Лавковіч, — калі не можам да гэтага часу выйсці з тупіковага становішча. Уважце нашы магчымасці, калі ў кожнае на прадукцыю калі 40 працэнтаў складаюцца падаткі, калі можна вырабскацца з эканамічнай ямы!"

Асабіста ўзбурасе акцыю падаткаў, які і без таго робіць даражэйшы шмат вырасьці дзесяці на 15 мільянаў рублёў. Трактар жа — не гаралка, дзе за цаной не паскажэ. А прыпосуюсць падаткаў на дабавочную вартасць.

Так, якіх толькі дазёс не бывае. Зрэшты, трапіна прычымчана: трактар — не гаралка. Хоць, канешне, у справе рэалізацыі няхай бы было наадавер. Лейей няхай бы існавалі чэргі за трактарамі.

Вось тут і карысна паспяхілі класічнае пытанне: каму выгадна акцыя падаткаў, які фактычна ставіць у роўня ўмовы вытворцаў гаралкі і трактароў? Відэачына, дзяржаве, якая заблыла, што вывад прамысловасці з тупіковага становішча можна ажыццяўляць у пэўнай ступені з дапамогай устанавлення мінімальнага падатковага ставак альбо шляхам поўнага вызвалення прадпрыемстваў ад падаткаабкладання. Але ў нас з самага пачатку вызначыўся працэс рэфарміравання дзеля рэфарміравання. Заводы, фабрыкі абешаны падаткамі, нібыта лалікам, а галавы да ног, а гонка цен перакладзена на плечы спажываў.

Адным словам, не траба мець лоб на сям пядзяў, каб зразумець: цяпер спажывецкі рынак разаргуляваны дашчэнту. Мы ўжо праскочылі той момант, калі яшчэ можна было правесці кампанію па павышэнні цен на прадукцыю таго ж аграрнага сектара і тым самым палепшыць яго становішча з набывцтвом неабходнага сельскагаспадарчай тэхнікі, трактароў. Патрэбны, такім чынам, не чарговы перагляд цен зверху, а змяненне самога прыцыпу іх вызначэння, гэта значыць, глыбокая рэформа цанафармавання. Без яе мы кроку не ступім у эканамічных пераўтварэннях, яшчэ больш узмацім і без гэтага безнадзейнае становішча аграрнага сектара, а гэта значыць, пацярпіць і пастаўшчык прадукцыі — трактары, рынак збыту прадукцыі якая вузліцца яшчэ больш. Бо калі не будзе поплты на дарагія, да таго ж неканкурэнтназдольныя па многіх тэхнічных характарыстыках на сучасным рынку трактары — вытворчасці іх аўтаматычна спыніцца, а грамадства збавіцца сабе ад аплаты бескарыснай працы, зберэжэ метал, паліва, электраэнергію, якія ў сабекошце трактарэ займаюць істотнае месца.

Цэны на тую ж электраэнергію растуць штомесца, — з крыўдай канстатваў намеснік начальніка планова-эканамічнага аддзела МТЗ Віктар Сцяпанавіч Лавковіч. — Толькі з пачатку года яны выраслі ў 2,5 разы. І ўжо за тысячу кілават-гадзін даводзіцца выкладаць з заводскай казны 290 тысяч рублёў!

Аднак вернемся да пытання аб паставках трактароў па клірынг, і сэрвісам працэсе эксплуатацыі. І тут яго спажываць, можна ігнараваць доўга, але — не бясконца...

Арганізатарамі і кіраўнікамі падполля сталі Канстанцін Вусцін і Вольга Бакун. Арганізацыя налічвала дзесяці чалавек, яе стварэнню папярэдніцтва вылікала канспіратыўная работа па падбору і правярцы людзей. Асноўны касік склаў "Баявая пярэчка", работай якой кіраваў Вольга Сцяпанавіч Бакун. Акрамя яе, у групу ўваходзілі: М.А.Аляксандрава, Е.Ц.Бакун, М.Ф.Кілішня і М.А.Якубоўская. "Баявая пярэчка" ў пэўным саставе працавала ў лагэры-лазарэце для параненых савецкіх ваеннапалонных, у якіх знаходзілася 47 чалавек. Лагэр-лазарэт размяшчаўся побач з намецкай камендатурай. Падпольшчыкам прыходзілася рызкоўна жыццём дастаўляць ваінам прадукты харчавання, медыцынныя для ваеннага часу медыкаменты, якія пераправляліся барысавіцкім падпольшчыкам. Дзякуючы іх падзеі многія савецкія ваеннапалонныя змаглі выжыць, а 12 чалавек з ліку зчунуючых удалося пераправіць да партызан, дзе яны правяралі барацьбу з ворагам. Доўгі час іх лёс заставаўся невядомым. І толькі ў 1985 годзе дзякуючы юным следствам стаў вядомы лёс аднаго з іх — Васіля Якубавіча Карэнькоўскага. Яго, байца разведвальна-дыверсійнага атрада асобага прызначэння НКВС СССР, параненага, у непрытомным стане захапілі ў палон немцы. Ён трапіў у Зямбінскі лагэр лазарэт. Марыя Якубоўская літаральна выхадзіла яму руку, хача ўрач В.Ц.Бакун настойваў на ампутацыі. Пасля некаторага часу, калі палешчы арганізацыя выхадзіла з лагэра, падпольшчыкі арганізавалі ўціх Васіля да партызан. Але вынікі рэнтагенна акаляцыйна, хутка партызан адправілі яго самалётам на Вялікую зямлю. Лячуры ён

ты на 69 мільярдаў рублёў, што з-за рознасці ў цэнах ад свабоднай рэалізацыі і па клірынгавых паставках, удзілівае падаткі, прадпрыемству застаецца ўсяго сем-восьм працэнтаў прыбытку. Словам, клірынг, маўляў, падравае рынак. Аднак ніхто з іх не прыгадаў, што за кошт клірынту паставіліся заводу па значна ніжэйшых цэнах тысячы тон нафтапрадуктаў, дзякуючы клірынту намага хутчэй прайсці і плацяжы заводу, у тым ліку і трактарнага, — за сыравіну, камплектуючыя. А, зрэшты, непаляжы з іншымі рэгіёнамі, калі ідзе папярэдняя аплата, аказваюць сур'азны ўплыў на гаспадарчую дзейнасць прадпрыемстваў. Хоць, канешне, ніхто не сцярадаў, што клірынг — лепшы метада гандлю.

"Надаўна васьм зрабілі аплату доўгоў трактарнага ў межах 1,3 мільёна дзялярэў на рахунак "Мінскэнерга" за энергапасыбіты, — прывёў прыклад прэзідэнт акцыянернага таварыства "Белкантракт" Уладзімір Міхайлавіч Шэлець. — Доўг у памеры 1,8 мільёна дзялярэў пагашаны аўтаматэлічным заводу. Адным словам, не кудзіўм партнёр. Рынак — гэтакая справа: альбо ён ёсць, альбо яго няма. Усё ў руках вытворцаў".

Што тычыцца канкрэтна трактарбудельнікоў, то, натуральна, ім, як кажуць, свая кашуля бліжэй да цэла, і таму абыякава-сць да таго, што ў рэспубліцы адчуваецца недахоп расійскіх рублёў для ўваходжання ў рынак, ім лёгка дараваць. Яны не жадаюць ісці на ўступкі заказчыкам, не хочуць пакідаць ранейшыя цэны на прадукцыю, а гэта значыць, выхад са складанага становішча бачыць у цэнавых накрутках, а не ў стварэнні канкурэнтназдольнай прадукцыі па больш даступным цэнах. Іншымі словамі кажуць, яны спрабуюць выраваць з рыначнай мадэлі прынадуно чэжыку (хто вырабляе больш новага кошту, той і багачей), кітхмудра дэкліраваць менш прыемнага дэталі суровай, але і адзіна эфектыўнай таварнай вытворчасці. Што ж — іх справа. Аднак вяртае памятка, што карысць пэўнымі патураваннямі рыначнай гаспадаркі можна да пера да часу. Што спажывец чэжыя абысна прадукцыі, да таго ж, каб больш нізкіх цэнах да твчэ з адпаведнымі гарантыямі і тэхнічным абслугоўваннем і сэрвісам працэсе эксплуатацыі. І тут яго спажываць, можна ігнараваць доўга, але — не бясконца...

Людзі з памежжа

У Астравецкім раёне жылі каля тысячы літоўскіх сем'яў. Жывучы, як жылі справядку, у міры і дружбе. Росліца толькі ў тым, што і па тэўтэйшай зямлі, і па душах людзей прайшла цяпер дзяржаўная граніца. Цяпер у гэці да маці, брата, дачэй, якія жывучы ўсёго за некалькі кіламетраў, можна паехаць толькі, аформіўшы візу.

Амаль усе дзяржаўны Заходняй Еўропы адкрываюць адзіна аднаму свеце граніцы — гэта прыкмета

цывілізацыйнасці. На спыненне іх, як вядома, патрэбны лічаныя мінуцы. А ў нас... Бескі Гарэты, Гры, Рымдзюны, Гелюны Астравецкага раёна насцялюць, у асноўным, літоўцы. Разам з імі дружнай сам'ёй жывучы беларусы, паліякі, рускія, яўрэі. І раней гэтыя сам'і аднолькава лічылі сваімі сталіцамі як Мінск, так і Вільнюс. Цяпер жа, каб трапіць у Вільнюс, які знаходзіцца за пяцьдзят кіламетраў, траба праехаць цэлую тысячу, матаючыся

па розных установах. Ці ісці да савакоў у Літву глухімі ляснымі сцежкамі. У асноўным Гарэты, дзе зроблены здымкі, усе літоўскія сем'і не скардзяцца ні на масавыя ўлады, ні на суседзкіх іншых нацыянальнасцей. Жыццём і адносінамі да сябе задаволены. І здымкі, зробленыя ў Гарэтах, — лепшы доказ гэтага.

Фота Рамана КАБЯКА, БЕЛІНФАРМ.

МОВА ЗЯМЛІ

Бердыж

Вёска Бердыж, што размяшча- на на поўдзень ад Чачэрска, вядома ўсім, хто цікавіцца старажытнай беларускай гісторыяй, сваімі ўнікальнымі археалагічнымі помнікамі. Бердыжскія наваколлі былі абжыты чалавекам больш за 23 тысячы гадоў назад. У 1928 годзе беларускі археолаг К.Палікарповіч знайшоў тут крывавыя прылады працы, касткі жывёл, абломкі зуба маманта. Дзяржаўныя даследаванні, праведзеныя ў 1954 і 1978 гадах, далі магчымасць зрабіць вывад аб знаходжанні ў навакол- лях Бердыжа пасляенняў эпохі неаліту і бронзавага веку (гл. больш падрабязна пра гэта ў кн.: Археалогія і нумізматыка Беларускай Энцыклапедыя. Мн., 1993. С.58).

Для нас асабліва цікава сць уява сучаснага назва таго ўрочышча, дзе акрамя і адкрытыя старажытныя стаянікі (так званыя "Паселішча № 2"). Урочышча называецца Кокань. Дык вясце, гэтая назва паходзіць ад слова кока, ці кука, якое ў вельмі славянскай мове азначае "выкрасцівае славянскі для абжытання гары, вынутага ўзвышша. Урочышча Кокань акрамя і знаходзіцца на такім берагавым узвышшы (побач — рака Сож). Роднасныя словы кока, кука абазначылі мовою ў самых разнастайных мовах: персідскае кох,

кух — "гара, вяршыня гары", "горны хрыбет"; лезгінскае кух — "вяршыня гары"; рускае дьялектнае (пскоўскае) кокорка, кокорка — "узгорак". Есць адпаведныя словы ў балгарскай, славенскай, таджыцкай і іншых мовах.

Назва самой вёскі Бердыж узнікла ў старажытнарускі перыяд, дзесяці паніж. ХІІ стагоддзі. Пасляенне на месцы сучаснага Бердыжа заснавалі, на наш погляд, радзімцы. У ста метрах на захад ад Бердыжа яшчэ ў ХІХ стагоддзі вядомыя даследчыкі гісторыі краі Еўдакім Раманаў выявіў каля 50 паўсферных, паўкружных насыпав вышынэй ад аднаго да двух з паловай метра. Гэта быў старажытны курганы могілнік, радзімцаў, якіх з'явіліся тут прыкладна ў Х стагоддзі.

Радзімцы далі і назву пасляення. Найменне Бердыж утварылася ад славянскага слова берда ў значэнні "узгорак, узвышша". Гэтае слова існуе ў многіх славянскіх гаворках, у тым ліку ў беларускіх, славянскіх, чэшскіх, сербска-хаватскіх, дзе яно азначае "гара, узвышша", у украінскіх дыялектах словы бердыня, бердыля, бердые абазначаюць горную па- шу, скалу, скалісты абрў, глыбы камяняў. Вядомы падобныя словы і ў рускіх гаворках, але таксама, як і ў іншых славянскіх мовах,

яны распаўсюджаны ў тых раёнах, дзе вельмі ўзвышшы, горныя раўніны, напрыклад, на Валдайскай узвышшы. У Беларусі, дзе гор і значных узвышшаў няма, слова берда ў географічным сэнсе, гэта значыць для абазначэння ўзвышшага раўня, цяпер амаль не выкарыстоўваецца. Але васьм што цікава, зніклі слова берда і яго варыянты — берда — "гара, узвышша, скала, абрў" — з'яўляюцца другараднымі. Яны узніклі ў выніку пераносу па асацыяцыі, падобнасці ад першапачатковага слова — "частка тэкавага станка", "грабяні з зубцамі". Такія значэнні слова берда, берда вядомы і ў сучасных беларускіх гаворках.

Нашы прадкі ўтварылі назву пасляення Бердыж ад слова берда, відаць, таму, што высокі рачны бераг, на якім яны спыніліся і абжытаваліся, нагадваў ім узвышша і нават-невялікую гару. Да таго ж, слова берда ў той час, у Х—ХІ стагоддзях, як можна меркаваць, ужывалася ў мове славянскіх племін даволі актыўна. Усё гэта і абумоўлівае на- раджанне назвы. У далейшым асла перанясення ад ракі Сож, яе найменне яе засталася.

Аляксандр РОГАЛЕЎ, кандыдат філалагічных навук.

КУР'ЕР "УЗ"

У ГРЫБНЫХ "ЛІДЗЕРАХ" — ПРОДЗЕНЦЫ

Рэспубліканскі цэнтр гігіены і эпідэміялогіі паведаміў, што сумнае лідэрства па грыбных атручваннях і ў гэтым годзе належыць прадзэнцам. У разгар грыбнага сезона пакуль што толькі з гэтай вобласці ён атрымлівае звесткі аб пацярпелых.

За жыццё-верасень у Гродзенскай вобласці атруціліся 18 чалавек. Усе яны апынуліся ў балныцах у цяжкім стане, чэжых з іх так і не ўдалося выратаваць. Ахварамі сталі палівае жанчыны, вайсковец 32 гадоў і маладая маці з двухгадовым дзіцяцім.

РЭФАРМАТЫ ПРАТЭСТУЮЦЬ

Беларускі евангелічны рэфармацкі збор правёў чарговае пікетаванне Мінгарвыканкама. Асноўнае патрабаванне хрысціян-рэформатаў — выдзеліць пляцоўку для сваёй царквы.

Вырасьціць гэта пытанне яны дамагаюцца ад мясцовых улад другой год. Два гады таму, калі зарэгістраваўся збор, ён аб'явіў сёбе пераемнікам традыцыйнага беларускага рэфарматства, якое існавала да 1920 года. Пад час ахвіў вернікі перадалі зварот прэзідэнту ад кіраўніка Сусветнага альянсу рэфармацкіх царквей з просьбай дапамагчы беларускім хрысціянам-рэформатам і забяспечыць ім роўныя правы разам з іншымі канфэсіямі.

Наталля ВАЛІКАДА.

КАЛІ Б ЯШЧЭ НЕ УТОЙВАЛІ ДАХОДЫ...

Даволі адчуваць пачалі папайняць у Пінску гарадскі бюджэт камерцыйныя прадпрыемствы, якіх тут каля 330.

Толькі за першае паўгоддзе ў казну ад іх паступіла 3,7 мільярда рублёў, або 5,5 працэнта ўсёй яе даходаў. Вядома, магло быць і больш, калі б не масавыя ўтойванне даходаў. За гэты ж час падатковы інспекцыя з прадпрыемстваў слагана ў выглядзе штрафав каля 625 мільянаў рублёў.

Названыя лічбы прыводзіліся на сходзе прадстаўнікоў мясцовага бізнесу. На ім было вырашана стварыць у Пінску рэгіянальны саюз прадпрыемстваў і больш цесна супрацоўнічаць з гарадскімі ўладамі.

Іван КУКСА.

ХТО ЗАТРЫМЛІВАЕ ПАЯЗДЫ?

У спісе парашульнікаў графіка руху пасажырскіх паяздоў Беларускай чыгныкі першае месца займаюць... мытнікі паранічкі. Пра- налізавалішы работу за жыццё, супрацоўнікі паса- жырскіх службаў засмучыліся. Аказалася, што на паранічкіх станцыях была парашуна ра- бота 45 пасажырскіх паяздоў увогуле на 1149 мінут. 36 з іх затрымалі паранічкі на 717 мінут. Зразумела, што менавіта гэтыя службы павінны спыніць правоз у вагонах любых кантрабандных грузаў. Але пры іх вылучэнні марнучае даволі шмат часу на разбор. А ў выніку Бела- руская чыгунка нясе немалыя страты, якія ёй ніхто не вяртае.

У развіцц дзяржавах такой праблемы няма. Таму што і мытнікі, і паранічкі строга рэгламентаваны ў сваіх дзе- яннях спецыяльнымі норма- тыўнымі дакументамі. Але ў Беларусі сёння такія прававыя акты няма. Таму чыгуначнікі прапаноўваю збіраць плату за нанесены чыгуначны ўрон з самых кантрабандыстаў. Толькі ў такім выпадку можна разлічваць на рытмичную ра- боту пасажырскага транспар- ту.

Наталля НЕВІДОМАЯ.

БАРАНЫЛІ ЗЕМЛІНЦЫ

Віктар ЕРМАЛОВІЧ, кандыдат гістарычных навук

На перасячэнні дарог Лагойск — Бягомль і Барысаў — Плесчаніца, за 28 кіламетраў на поўначы захад ад Барысавы, знаходзіцца мястэчка Зямбін. Яго гісторыя бярэ пачатак ў XVI стагоддзі. Першае ўпамінанне аб ім у пісьмовых крыніцах з'я- зана з судымымі справамі і ад- носцамі да 1592 года.

Гісторыя невялікага мястэчка багатая. Пакуліў тут аб сабе на- добную памяць салдаты шведска- го караля Карла XII, помніцка 1708 год. Паўночная вайна. Не абышлі Зямбін і французскія за- ваяўнікі. Прайграўшы 27—28 лістапада 1812 г. бітву каля вёскі Студзінка, што на Бары- саўшчыне, здавалася, непера- можны Напалеон уцякаў з поля бою з мінэрнай кучкай салдат, што засталася ад некалькіх грозных 600-тысячнай арміі, што ўварвалася ў Расію. Першы яго прыпынак з начлегам быў у Зямбіне, дзе ўцякачы чынілі пагор, у выніку якога згарэла шмат жылых дамоў, гаспадарчых пабудов. Загінула і адна з ба- гачэйшых у тым часе на Беларусі бібліятэка, што знаходзілася пры мясцовым Дамініканскім манастыры, заснаваным у 1640 годзе.

І XX стагоддзе "ба

ПРИВЛЕЧЕНИЯ І ЛЮБОТЫ АКТЫ

«Нягледзячы на ўсе перасцярогі, збіраюцца набываць акцыі аднаго з акцыйных таварыстваў. Але не могу зразумець, чым адрозніваюцца паміж сабой прыватныя і публічныя акцыі. Распавядае, калі ласка, С.Даждзун, г.Барысаў».

Прыцягненне акцыяў не дае права галасу, але прынесці фінансавы дывідэнд і мае перавагу перад звычайнымі акцыямі пры размеркаванні прыбыткаў, а таксама пры размеркаванні актываў у выпадку ліквідацыі таварыства. Ілюстрыя акцыя — гэта акцыя, якая атрымлівае члены працоўнага калектыву ў працэсе прыватнага іх прадпрыемства ў выглядзе калі быў выбраны першы варыянт ілюст. Па гэтым варыянтам члены працоўнага калектыву і асобам, якія прыручаны да іх і маюць права на льготы, па-першае, аднаразова безвыплатна перадаюцца імяны прыватнага асобна. Яны складаюць 25 працэнтаў установага капіталу, але не больш за дзесяцікратнага павышэння вызначанай заканадаўства мінімальнай аплаты працы ў разліку на аднаго працуючага.

НЯМА ДАКУМЕНТАЎ — ЁСЦЬ АРХІВ

«Да вайны я вучыўся ў педагогічным інстытуце. Документы аб аўчэне не захаваліся. Ці можна

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

пацвердзіць перыяд навування па паказаннях М.А.Гурцова, Мінск».

Згодна з Палажэннем аб парадку пацверджання працоўнага стажу для прызначэння пенсій, зацверджанага Пастаянным Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь 24 снежня 1992 года № 777, час дзяння навування ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навуковых установах пацверджаецца дыпламамі, пасведчаннямі, а таксама даведкамі і іншымі документамі, выдадзенымі на падставе архіўных даных, якія змяшчаюць звесткі аб перыядах навування.

Пацверджанне часу навування паказанням сведак заканадаўства не прадугледжваецца.

"НАЙМУ АДНАПАКАЁВУЮ КВАТЭРУ..."

«Колькі каштуе арэнда аднапакёвай кватэры ў Мінску? І.Самыхвал, Баранавічы».

Прапануем цэны на арэнду аднапакёвай кватэры па стану на ліпень 1994 года.

1. Экалагічна-неспрыяльныя для пражывання раёны — 35–60 дзяржаўнага ў Мінску.

2. Мікрараёны Уручча, Вяснянка, Зялёны Луг, Усход, раён вул. Сурганава, Магілёўскай, Чкалова, Вараніскага і г.п. — 60–80 дзяржаўнага ў Мінску.

3. Цэнтр і бліжэйшыя да яго раёны (пл.Перамогі, пр. Скарны, пр. Машарава) — 80–100 дзяржаўнага ў Мінску.

Важным паказчыкам, які вызначае кошт арэнды кватэры, з'яўляецца месцазнаходжанне, г.зн. раён, а таксама наяўнасць тэлефона і стаі мові. Так, кватэры ў новабудовах (Малінаўка, Сухарэва), дзе адсутнічае тэлефонная сувязь, не карыстаюцца попытам.

ЗОРАК НА НЕБЕ — ЛІЧЫЦЬ НЕ ПЕРЛІЧЫЦЬ

«Сам ніколі не бачыў, але кажуць, што зоркі падаюць. А колькі ўвогуле на небе зорак і ці шмат іх уласна?»

К.КАВАЛЬЧУК, вучань 7 класа, г.Смалейчычы.

Простым вокам на небе можна разлічыць прыкладна тры тысячы зорак, а праз невялікі тэлескоп — мільёны. Паводле падліку астраномаў, толькі наша Галактыка — Млечны шлях — складаецца са 100 мільярдаў зорак, а сапраўды — мільярдны.

Што датычыцца таўняных «падаючых зорак», то гэта зусім не зоркі, а метэоры — невялікія каменныя ці металічныя часткі, якія падаюць з вялікай хуткасцю ў зямную атмасферу і пунасцю згарваюць у ёй. Час ад часу «пазваныя космасу» могуць быць дастаткова вялікімі памерамі, і не пунасцю згарваюць, дасягаюць паверхні зямлі. Іх называюць метэарытамі. Увогуле кожны год на паверхню Зямлі падаюць мільёны метэарытаў агульнай вагой каля 200 тон.

ПАМЯЦІ ЗАПУНУШЫХ

У брытанскім горадзе Ангальце адбылося свята, прысвечанае памяці загінуўшых вайны ў час Другой сусветнай вайны.

15 верасня 1944 года войскі саюзнікаў спрабавалі зламаць нацысцкі рэжым. Тады тут загінула некалькі дзесяткаў тысяч чалавек.

ПРЫЕХАЛІ ПАГЛЯДЗЕЦЬ НА СПРАВУ РУК СВАІХ...

А тым часам была яна-жэ салдаці ўпершыню наведалі месцы масавага знішчэння насельніцтва ў Польшчы ў час Другой сусветнай вайны.

Кіраўнік нямецкай групы заявіў, што такой ганьбы больш не паўтарацца...

ЦЯЖКАЯ НАДЗЕЛА ў САРАЕВА

У мінулы выхадніы тут адбыліся забойствы сутычкі. Было забіта 6 чалавек, 18 паранена.

Становішча ў рэспубліцы нестабільнае. У Сараева няма вады і энэргіі.

П'ЯНЫЯ САЛДАТЫ НЕБЯСПЕЧНЫЯ НЕ ТОЛЬКІ ў НАС

З брытанскіх салдат абнавіліся забойствы ў 23-гадовай дачцы.

Маладая дама ехала на матцыкле і была збіта аўтамабілем. На месцы аварыі заставілі толькі матцыкл, цэла ж было знойдзена на беразе мора.

ПАВОДА ў ІСПАНІІ

Ва ўсклоннай частцы Іспаніі ўзнікла павода з-за моцных дажджоў.

2 чалавекі загінулі ў аўтакатастрофе. У 6-м мільёна асцярожнага страт, нанесеныя стыхійнай сельскай гаспадарцы.

НА ГАІЦІ — "ЦВЕРДАСЦІ І НЕПАРУШНАСЦЬ"

Міністр абароны Гаіці воступіў на тэлебачанні.

Ён заявіў пра "цвёрдасці і непарушнасці" ваеннага рэжыму Гаіці.

ДУХ МАНРО

Яксплоататэрыі п'янінскіх Лоры Яахсан, дух манро часта наведвае яе былы пакой у "Галію Рузвельта Атэл".

Так адна з работніц, якая працвала лютэрака ад пилу, увучыла ў ім бландзіну, па-варуналася да яе, але там нікога не было. Аднак адлюстраванне ў лютэраку заставіла яе некаторы час.

РОК-ФЕСТИВАЛЬ У ІЗРАІЛІ

У ізраільскім горадзе Арад праводзіў традыцыйны рок-фестываль.

У рамках фестывалю адбылося каля тысячы канцэртаў і выступленняў, якія наведалі сотні тысяч маладых людзей з усіх куткоў краіны і з-за мяжы.

ЗНАЙСЦІ ДЗІЯ

У дзіцячых дамах Заіра чыпер знаходзіцца 17 тысяч рундзісцкіх дзіцяў, якія страцілі сваіх бацькоў у час вайны.

Многія дзеці не ведаюць нават сваіх імён. Таму кожны дзіцяці даў свой нумар і сфатграфавалі. Гэтыя фотаздымкі будуць змешчаны ў газетках, каб бацькі маглі пазнаць сваіх дзяцей, а потым павярнуць знайсці іх.

ФУТБОЛЬНЫЯ СТРАСЦІ ПА-БРАЗІЛЬСКУ

На футбольным стадыёне ў Рэа-да-Жанейра адбыліся сутычкі паміж фанатамі клуба "Васко да Гама" і бразільцамі іншай каманды.

У ход палі пашанаванні і палякі. Некалькі чалавек арыштаваны.

Сцеражыцеся хімічных алоўкаў

Колькі стагоддзяў там адным з самых распаўсюджаных жаночых захворванняў была пухліна малочнай залозы. Хвароба называлася «рака», паколькі, надаючы яму, як некаму тады здалося, форму непрыемнага беспазначнага. Так і з'явілася назва гэтага захворвання, што і зараз гукаць перанейшым страшна і дзіка — рак. Пра новыя даследаванні ў галіне анкалогіі расказвае акадэмік Нацыянальнай акадэміі медыцын Юрый Іванавіч Авіркін.

— Рак — гэта хвароба, на якую хварэе ўсё жывое — рыбы, птушкі, жывёлы, чалавек, нават расліны (тыя нарасці, што можна ўбачыць на галінах дрэў, — таксама ракавыя «пухліны»). І хоць існуе хвароба столькі ж, колькі ўсё жыве на Зямлі, мы дагэтуль не ведаем дакладна прычыны яе узнікнення. Але прыкладная сутнасць развіцця захворвання такая: нейкая клетка, вырашыўшы быць незалежнай ад мозгу, раптам пачынае ліхаманкава размнажацца.

Утварэўшыся пухліна, што прымушае прываць «на сабе ўвесь арганізм, карміць яе, а потым забівае свайго «кармільца».

— Дык што ж уздзейнічае на тую першапачатковую клетку, выводзіць яе з нармальнага стану? Калі б я тое ведаў, даўно меў бы залаты акадэміі абшчына гэта таму, што разгадае секрэт рака. Уся справа ў перадавальнасці фактараў, што выклікаюць анкалагічны захворванні. Раней «ываватні» лічылі генетычнымі мутацыямі. Але з часам высветлілася, што гэта не так. Між іншым з'яўляецца, што, напрыклад, у Японіі частей хварэюць на рак страўніка, а ў Амерыцы — на рак тоўстай кішкі. Калі ж японская сям'я пераезджае ў Штаты,

праз некалькі пакаленняў небяспечна захворвання на рак тоўстай кішкі павышаецца ў японцаў да амерыканскага ўзроўню. Навяць прычыну гэтага веліка, аднак навукоўцы вылучаюць пэўныя фактары, што могуць выклікаць рак. Па-першае, хімічныя рэчывы. Гэта высветлілася, калі на пачатку стагоддзя сярод чыноўнікаў ЗША з'явілася даволі рэдкае захворванне — рак яўзкі. Аказалася, ім часта даводзілася лізаць свае хімічныя алоўкі, каб лепш пісалі.

Другі фактар — фізічныя ўздзеянні: пухліны развіваюцца пасля траўм, часам на месцы невялікага сніжка. Сюды ж далучаецца і радыяцыйнае ўздзеянне. Напрыклад, калі былі адкрытыя рэнтгенаўскія промні, іх пачалі ўжываць літаральна паўсюды — і велікі часчэрэж. Навяць у магазіне абутку пакупнікі могуць убачыць сваю нагу на экране рэнтгенаўскага апарата, каб правярць, ці ўсё сядзіць на ёй абышоўка. А праз колькі гадоў дзесяткамі пачалі з'яўляцца хворыя на рак скуры.

Нарадзіўся апошні фактар — мікрабіялагічны: анкалагічны захворванні звычайна выклікае разнастайныя вірусы.

— Ці пэўналіва Чарнобыльскія аварыя на колькасць анкалагічных хворых у Беларусі?

— Графікі колькасці хворых на рак заўсёды пелілі ўгору, а ў апошнім дзесяцігоддзі былі і рэзкія «узлёты», і «спускі». Такім чынам мы не можам катэгарычна сцвярджаць, што рост колькасці хворых, які назіраецца зараз, звязаны менавіта з Чарнобылем. Ёсць толькі адзін канкрэтны факт, які даказвае гэтую сувязь — амаль усё выпадкі захворванняў на рак шыянагадоднай залозы ідэальна накладваюцца на карту заражэння краіны радыяцыйным атам. Інфармацыя

па іншых відах рака мы не маем з-за нястачы сродкаў на такія даследаванні.

А якія метады лячэння рака існуюць у сучаснай медыцыне?

— Першы — хірургічны.

Другі — хімічны. Але хімічныя рэчывы велікі зніжаюць імунітэт арганізма: хворы можа памеці і адгрылу. Распацоўваецца метада радыяцыйнага абпраменьвання пухліны, у працэсе якога яна разбураецца... Нядаўна з'явіліся новыя метады: гіпатэрмія, іншым — нагрыванне цела хворца да тэмпературы 41°C, якую хвароба не вытрымлівае. Аднак пакуль ні адзін з усіх метадаў, на жаль, не гарантуе стопрацэнтнага паспеху...

— Зусім нядаўна па тэлебачанні гучалі просьбы такога кішталту: «У майго дзіцяці лейкія. Патрабны грошы на аперацыю за мяжой. Дапамажце!» Што ж «у іх» за аперацыі, і чым яны адрозніваюцца ад абычальных метадаў лячэння?

— Абсалютна нічым. Тыя ж аперацыі ці тое ж хімічнае ўздзеянне. Адно толькі, каб правесці курс лячэння, хворца падтрымліваюць мінусам дадатковых лекаў альбо забяспечваюць поўнай стерылнасцю палаты. Але і за мяжой гэтак жа паміраюць ад рака — і хворца забівае там нават больш людзей, чым у нас.

— Ці магчымыя прафілактычныя агляды ў анкалогіі?

— Яшчэ некалькі гадоў таму іх праводзілі ў вялізнай колькасці, пакуль не пераканаліся ў іхняй неэфектыўнасці, у рэшце рашт, урач — не экстрасенс... А абпраменьваюць людзей рэнтгенам у найшэй пэсыячарнобыльскай сітуацыі наогул вельмі небяспечна. Такім чынам, пухліны выяўляюцца на апошніх стадыях,

калі папярэдзіць ужо нічога не магчыма...

— Штодня вы бачыце дзесяткі хворых, асуджаных на смерць...

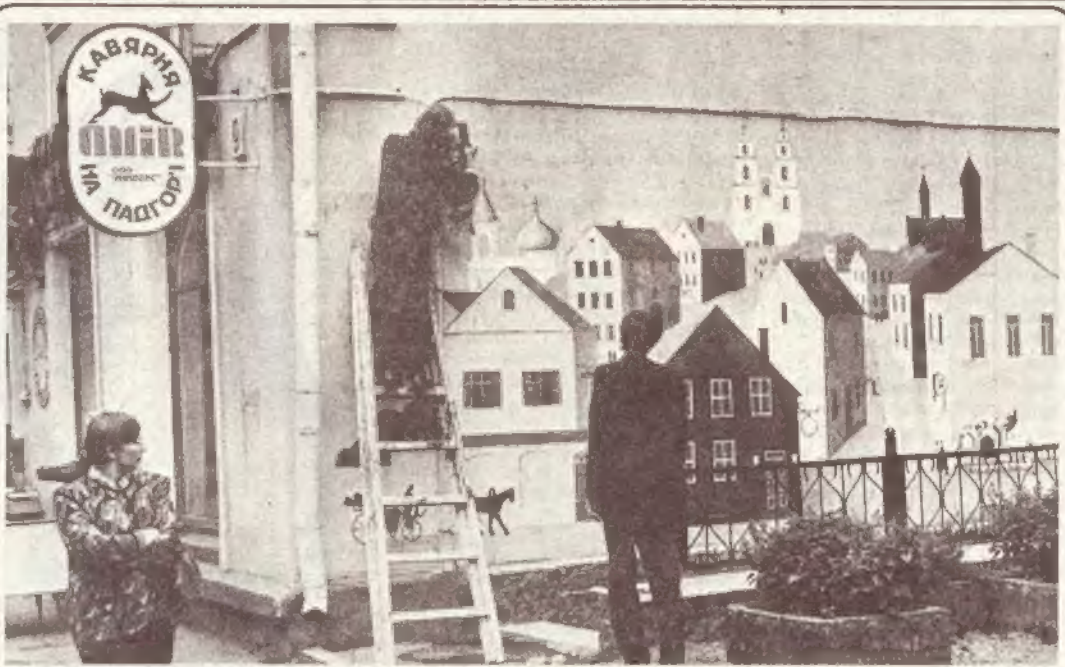
— На пачатку работы гэта, безумоўна, б'е па нервах. Потым пачуццё смерці робіцца ўжо звычайным. Не магу толькі прывесці нумар да аднаго: побач з маім кабінетам дзіцячыя палаты, і мы часта чуем, як крычаць дзеці. Ад болю, ад страху... І нічым ім не дапамагчы. Магчыма, гэта прагучыць калішчым, але я магу толькі дзякаваць Богу, што дае трацію хворых на рак — людзі, старэйшыя за 60 гадоў, яны хоць кожны пахалі. Але ні ім, ні ўрачам ад гэтага, вядома, не лягчай...

— А ці былі наогул людзі, што прайшлі курс лячэння і цалкам вылечыліся?

— Безумоўна ж, былі. У картэты нашчага адрознення запісаныя людзі, узятая на ўлік яшчэ ў 1948 годзе. Зараз яны абсалютна здаровыя і цудоўна сябе адчуваюць. Мы збіраем дакладную інфармацыю пра хворых на рак па ўсёй рэспубліцы і шукаем пэўныя заканамернасці, што выклікаюць хваробу. Заўважана, што на гліністых глебах хварэюць частей, чым на торфяных. Таму яшчэ вызначаем раёны з найменшай колькасцю захворванняў на рак, каб ракамендаваць іх для перасялення жыхарам з больш небяспечных тэрыторый. І, зразумела, займаемся распрацоўкай новых метадаў лячэння. Асноўная праблема — як усё іх: не халаве грошай...

— Калі я разгаварываў з Юрыем Іванавічам, над горадам раптам распаўсюдзіўшы дождж, быццам аплываючы чалавечыя боль...

Вольга ДЗІЦЮК.

Заўсёды прыемна, калі ў вобразе роднага горада з'яўляецца нешта незвычайнае. Магчыма, не вельмі вялікія сродкі спатрэбіліся, каб ажыццэвіць вось такім пано безабліччым тэрца дома ля ўваходу ў кафе «На Паргоці», што па вуліцы К.Маркса ў Мінску.

А колькі такіх месцаў у горадзе чакае свайго часу! Бадай, трэба было б гэтыя неабсяжныя «паўлоты» адрэзаць маладымі мастакамі, які гэта ўжо даўно зрабілі нашы суседзі — прыблты. Ніхай утрымаюць таварны маладых наш горад!

Юген КАЗЮЛЯ, БЕЛІНФАРМ.
Фота аўтара.

АПЛАДЫСМЕНТЫ

У ДОМЕ МУЗЫКІ - НОВЫ СЕЗОН

Унікальнай праграмай дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Рэспублікі Беларусь пачаўся 15 верасня новы сезон у галоўным музычным доме рэспублікі — Белдзяржфілармоніі.

Разам з музыкам Вагнера і Брамса ўпершыню прачула ў гэты вечар «Сімфонія нумар 9» Дзімтрыя Смольскага. За дырыжорскім пультам стаў мастар Т'ер-Дамінік Панэл з Германіі, якая звязвае з Беларусі перамою мастацтвам і палітычнай дзейнасцю.

Чым яшчэ парадзе новы сезон папскай сур'ёзнай музыкі? На гэтым пытанні адказаў мастацкі кіраўнік Белдзяржфілармоніі Юрый Гільдзюк.

— Наш 57-ы сезон будзе цікавым і разнастайным, — гаворыць Юрый Мікалаевіч. — Першая п'ялова сезона будзе адзначана Міжнародным днём музыкі і кастрычніка, «Беларускай музычнай восенню» ў лістападзе, і Міжнародным конкурсам духавых дэдуяльных інструментаў — флейты, кларнета, габоя і фагота, аўтарскімі канцэртамі кампазітараў Уладзіміра Алоўнікава, Яўгена Глебава, Віктара Капыцкі, пленумам Саюза кампазітараў Беларусі, IV фестывалем «Адраджэнне беларускай каліны» і закончыцца калінднымі вечарамі. Абудуцца спецыяльныя сімфанічныя канцэрты, прысвечаныя новай музыцы, напрыклад, «Сімфонія апалілісіса» Алега Янчанкі. Другая п'ялова сезона пройдзе пад знакам 50-годдзя Перамогі над фашызмам. Працягнецца і работа калектываў над запісамі на камп'ютары, што дапамагаюць свету знаёміцца з беларускім мастацтвам.

БЕЛІНФАРМ.

— гісторыі Беларусі —

РОДНЫ КРАЙ

позна вечарам на кватэры Канстанціна Вуціна, пагрузілі на адны калёсы медыкаменты, медыцынскі інструментарый, боепрыпасы і некалькі аўтаматаў, на другія — адрэзаныя і прадукты харчавання. Ноччу рушылі ў дарогу. Наперадзе, ведучы за аброчы ко-

знайшла сілы ўдчыць з малымі дзецямі ў лес і дабрацца да партызан. Аднак, не атрымаўшы свечасвай медыцынскай дапамогі, ужо зыходзячыся ў партызанскай зоне, яна памеціла ад раны. Неўзабаве памеціла ў партызанскай зоне ў дачка Вуціна. З усёй сям'і выжыў толькі сын. Таму яны былі гадзі. Астатнія з гэтай групы дабраўся да партызан.

Лес іншых падпольшчыкаў склаўся больш шчыльна. В.Ц.Бакун нейкі час працаваў хірургам у партызанскім шпіталі бригады «Дзядзькі Коля», а ў красавіку 1944 года яе прызначылі начальнікам гэтага шпіталю. Тут жа санітаркай працавала і М.А.Аляксандрава. М.Ф.Кішчыну як фельчара 27 верасня 1943 года накіравалі ў партызанскі атрад імя Суворова. Е.Ц.Бакун (родная сястра В.Ц.Бакуна) стала байцом атрада спецпрызначэння, якім камандаваў А.І.Белавусаў. Выконваючы заданні камандвання, яна 14 разоў з месца дыслакацыі атрада ў раёне возера Палік прабіралася ў г.Барысаў і вярталася назад з выкананым заданнем.

Паражэнне і значныя страты нямецкай арміі пад Масквой ў асенне-зімовы кампаніі 1941—1942 гг. прымусілі А.Пілера дэваліць вымысленыя савецкія ваеннапапалонныя ў складзе дапаможных войск, якія зваліся «дружынамі». У значнай ступені яны выконвалі гаспадарчыя і ахоўныя задачы, часам удзельнічалі ў карных аперацыях супраць партызан. Пазней з гэтых злучэнняў была створана «Руская вызваленчая армія». З дружынаў, якую ўзначальваў У.У.Пілера-Радзівонаў, у 1943 годзе была створана «Руская нацыянальная народная армія».

Пад уплывам звестак аб поспехах Чырвонай Арміі на франтах Вялікай Айчыннай вайны частка

асабовага саставу гэтай арміі, не чакае акой стаў Гіля-Радзівонаў, наладзіла сувязь з кіраўніцтвам бригады «Жалезныя». У жніўні 1943 г. амаль 3 тысячы чалавек разам са сваім камандзірам Гіля-Радзівонавым, перайшлі на бок партызан. Загэдам Беларускага штаба партызанскага руху з пераходзішчы стварылі 1-ю Антыфашысцкую бригаду. Камандзірам яе прызначылі У.У.Пілера-Радзівонава.

21 верасня 1943 года 1-я Антыфашысцкая бригада пад камандаваннем палкоўніка У.У.Пілера-Радзівонава разграміла гітлераўскі гарнізон у мястэчку Зямбін. Аб тым бал напамінаюць у нашы дні руіны царквы і касцёла, дзе шукалі выратавання рэшткі буйнога на Барысаўшчыне гарнізона акупантаў. У ходзе васьмідзённага бою партызаны знішчылі 60 гітлераўцаў, 2 нямецкіх афіцэраў, 44 салдат і 14 паліцэйскіх. Былі знішчаны тры дэпаты, спалены харчовы і склад з боепрыпасамі. Страты партызан у гэтым бітлі склалі: 12 забітых і 33 параненых. Было захоплена 9 акацыяў трафэяў 2 мінамёт, 3 станковыя і 6 ручных кулямёт, 1 гранатамёт, 5 палістаў-кулямёт, 10 вінтэрак і 4 разьвержы, што знаходзіліся на ўзбраенні паліцэйска.

Зямбінская аперацыя магла мець большыя вынікі, звязаныя з расшырэннем партызанскай зоны да раёна міжрэчча ракі Гайны і Бярэзіны, уключаючы і пасёлак Зямбін. Але, бригады «Дзядзькі Коля» і «Смерць фашызму» акадэмічналі сумесна з 1-й Антыфашысцкай бригадай, не выкарыстаў сваю задачу па знішчэнню месцяў пераходу Гайны і Бярэзіны на шлях Зямбін—Барысаў. У выніку па гэтых мэтах на дапамогу варажаму гарнізону ў Зямбін прабіраўся матэрыялавы калона гітлераўцаў. Партызаны

былі вымушаны адступіць на зыходзіны пазіцыі ў раён вёскі Кісялёва, Чабатары, Смольнічы, Пятрыбача, Ляды і Мясцішча. Толькі ўмелыя і рашучыя дзеянні каманды У.У.Пілера-Радзівонава выратавалі гітлераўцаў у падобнай сітуацыі ад вялікіх страт.

Некалькіх месцаў пастаў таго, у час карнай аперацыі «Вясновае свята» ў ходзе Палачка-Лепельскай бітвы 1944 г. 1-я Антыфашысцкая партызанская бригада ўсё-ж панесла незмяненныя страты, а палкоўнік У.Пілера-Радзівонаў атрымаў некалькі цяжкіх ран, ад якіх 14 мая 1944 г. памёр. Камандзірам стаў І.М.Цімчук. Пазней яму было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Камандзірамі бригады з'яўляліся І.М.Акуцін, І.М.Цімчук і І.М.Яўменка; начальнік штаба Б.М.Панамарэнка. За час існавання бригады яе асабовы састав разграміў варажы гарнізон у Дохшыцах і на чыгуначнай станцыі Крулеўшчына, у Зямбін, разам з іншымі злучэннямі ўдзельнічаў у нападзе на варажы гарнізон у г.Вілейка. 28 лістапада 1943 г. на дарозе Лёгоска-Плешчаніцы разграміў варажы калону, знішчыў 250 гітлераўцаў, правёў шмат іншых удачных аперацый. Радзівонаўцаў цудоўна крыві і свайго жыцця заглазілі сваю віну перад Радзімімі і народам.

4 ліпеня 1944 г. на час злучэння з часткамі Чырвонай Арміі асабовы састав 1-й Антыфашысцкай бригады налічваў 422 партызаны з 3 тыс. пачынаўшых шлях партызанскай барацьбы ў жніўні 1943 г. Сярод іх быў і атрад, сфарміраваны ў восені 1943 года з масовых жыхароў, дзе было налічана і зямбінцаў.

Шмат і іншых слаўных спраў партызан і падпольшчыкаў Барысаўшчыны ў га

